

TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV LEÍRÁSA

(önkormányzati határozat alapján jóváhagyandó munkarész)

SOMOGYVISZLÓ

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVÉHEZ

1. BEVEZETÉS

A község a zselici dombság lankáin helyezkedik el, Szigetvártól mintegy 10 kilométerre. A megyeszékhelytől való távolsága 48 km. Közúton megközelíthető a Szigetvárt Kadarkúttal összekötő útról Somogyapátinál letérve lehetséges. A mikro-térségközpontként funkcionáló Somogyapáti közvetlen szomszédságában fekszik, szomszédai még Szulimán, Somogyhárságy, Magyarlukafa, Somogyhatvan és Csertő. A körzet történelme során nem Baranya, hanem Somogy megyéhez tartozott, Baranyához való csatolása 1950-ben történt meg. A változás a környező településeknek érdeke volt, hiszen Somogy déli részén, távol a megyeszékhelytől kevesebb figyelem jutott rájuk. Ugyanakkor a közlekedési szempontok is döntő szerepet játszottak. Itt húzódik a 6-os számú főközlekedési út Pécs-Szigetvár-Barcs közötti szakasza, emellett egy fontos közlekedési tengely, a Pécs-Szentlőrinc-Szigetvár-Barcs-Nagykanizsa vasútvonal is erre halad.

Közös körjegyzőséget alkot: Basallal, Patapoklosival, Somogyhatvannal és Somogyapátival mely körjegyzőség központja Somogyapáti.

A falut 1403-ban Somoghwyzlo alakban említik, de lehetséges, hogy egy 1299-ben említett Wyzlou ugyanezt a települést takarja. Az 1332-37. évi pápai tizedlajstromban Vizla, Vizló és Vizlan alakban fordul elő. 1465-ben Szent Mihály tiszteletére szentelt templomát is említik. Öt évvel később a szigetvári várhoz tartozónak írják le, csakúgy, mint 1660-ban. A török idők alatt lakott, 1565-ben 13 házat jeleznek, míg 1713-ban csak 3 háztartást írtak össze. XIX. századi tulajdonosai a Somssich, a Boronkay, később a Zichy család. A 20. század harmincas éveiben házainak száma 81, lakosaié 490. Elnevezésének Somogy előtagja az egykori megyei hovatartozásra utal, hiszen a település 1950-ig Somogy megyéhez tartozott.

Tömegközlekedési szempontjából igen kedvezőtlen helyzetben van a település, hiszen a távolsági buszjáratok meglehetősen ritkán közlekednek, a vasúthálózat pedig messze elkerüli a környéket. A község rendelkezik két vegyesbolttal, egy

vendéglátó ipari egységgel, egy fodrászüzlettel. Az önkormányzat 1991-ben újraindította az összevont alsótagozatos iskolát. Az 1784-ben épült református templomon kívül egy faluház és egy könyvtár teremt lehetőséget a közösségi együttlélhez, kulturális programokhoz.

2. A NÉPESSÉG VÁRHATÓ ALAKULÁSA

A község népességének változását az alábbi adatok mutatják:

év	fő
1996	263
1998	251
2000	248
2002	272
2004	275

A lakosság korösszetétele:
(2004. január 1.)

0 – 17 éves	18 – 54 éves	55 év felett
60	143	72

A község demográfiai adataiból kitűnik, hogy a lakosságszám gyakorlatilag stagnál, lényeges változás nem történik. Az idősebb korosztály viszonylagosan magas aránya a falu elöregedésének fokozott veszélyét jelzi, ezért nagyon fontos hosszútávon a korösszetétel javulását eredményező lépések fogantatása.

3. A TELEPÜLÉSSZERKEZET ALAKÍTÁSA

Somogyviszló külterületének területfelhasználásában a mezőgazdálkodás a domináns, részben e területek, valamint gyepl illetve vízgazdálkodási területek határolják a belterületet.

A település fejlesztésének alapelvei:

- az adottságokon alapuló földhasználat megtartása,
- a belterület szerkezetének – telekstruktúra, beépítési mód - megőrzése,
- a falusi életmód értékeinek megőrzésével, a tájjal, a természettel harmonizáló, településszerkezethez illeszkedő lakóterületi- és gazdasági (üdülőterületek, gazdasági területek, vízgazdálkodási területek) fejlesztési lehetőségek biztosítása.

3.1. Beépítésre szánt területek:

3.1.1. Lakóterületek:

A terv Somogyviszló lakóterületeit a falusias területfelhasználási kategóriába sorolta. E területek kialakultak, akár a teleknagyságot, a telekhasználatot, akár a beépítési módokat vizsgáljuk. A beépítési mód jellemzője a kis előkertes, oldalhatáron álló fésűs vagy hajlított házas forma.

Igen egységesnek minősíthető a telekhasználat, mely szerint a lakóépületek környezetében gye, díszkert található, ezt követi a gazdasági épületek zónája, majd a szántóföldi, kertművelés területe.

A lakóépületek sokfélesége híven tükrözi a lakással, lakóépülettel kapcsolatos történeti fejlődést, mind a hosszházas (utcavonalra merőleges) lakóépület típus megtalálható. A beépítést tarkítja a melléképületek igen változatos, oldalhatár menti elhelyezése. A már kialakult, egységes településképet az egy-két helyen átépített, toldott melléképületek és előtetők teszik zavarossá.

A terv a lakóterületek fejlesztése vonatkozásában az alábbiakat tartja szükségesnek:

- miután a lakások (épületek) legnagyobb része (kb. 95%) 1980 előtt épült, azok megújítása, komfortosítása elengedhetetlenül szükséges. A közművek jobb kihasználtsága érdekében több ház rácsatlakozása azokra. A folyamatban alapvető szempontnak kell lennie a települési és építészeti értékek megőrzésének,
- a telekhasználat megőrzése érdekében az építési hely határának a hátsókert felé történő rögzítése.

3.1.2. Települési központ vegyes területek:

A terv Somogyviszló intézményterületeit a településközponti vegyes területfelhasználási kategóriába sorolta. E területek kialakultak, akár a teleknagyságot, a telekhasználatot, akár a beépítési módokat vizsgáljuk. A beépítési mód jellemzője az oldalhatáron álló beépítés.

Ezen területfelhasználási kategóriában található létesítmények, intézmények:

- polgármesteri hivatal és iskola,
- református templom,
- italbolt,
- élelmiszerbolt.

3.1.3. Gazdasági területek:

- ipari területek: kialakultak, bővítésük nem tervezett, nagyságuk távlatban is elégséges.

3.1.4. Üdülőterületek:

- a település belterületének dél-nyugati szegletében tervezett jóléti tó környezetét szerepelteti a terv üdülőterületekként, mely a tó kiszolgálását és a funkció kihasználását biztosító területeket foglalja magában.

3.1.4. Különleges területek:

- temető: kialakult, bővítése nem tervezett, nagysága távlatban is elégséges,

3.2. Beépítésre nem szánt területek:

3.2.1. Mezőgazdasági területek:

Mezőgazdasági termesztésre a vizsgált terület nagy részén a természeti adottságok kedvezőek. A közigazgatási terület külterületének 60 %-át a *szántó* területhasználat teszi ki. A nagytáblás szántóföldeken kukoricát, búzát, takarmányt, sörárpát, szóját, repcét termelnek, a kisebb területeken biogazdálkodást folytatnak.

A területen a *gyepek* (kaszálók, legelők) aránya alacsony. Gyep a vízfolyások mentén, a völgyekben található.

A kisparcellás magántulajdonú vagy kiskertes övezetekben *kertgazdasági* műveléssel vagy szántóföldi növénytermesztéssel találkozunk. Több az erdősődésnek indult nem művelt szőlő-gyümölcsös.

A Somogyviszlói-árkon duzzasztott tó-rendszer lehetőséget ad *halgazdaság* működtetésére.

A mezőgazdasági feldolgozásra mezőgazdasági üzem, major létesült, mely Somogyviszló Ny-i részén található.

Építési szempontból öt eltérő területet tartalmaz a terv:

A mezőgazdasági terület a következő övezetekre tagolódik:

- a) **Má-0** jelű nem beépíthető mezőgazdasági terület, mely természeti értéket hordoz, fás legelő, vízállásos terület.
- b) **Má-1 (nagytáblás) és Má-2 (kistáblás)** jelű általános mezőgazdasági terület, az alapfunkciót nem korlátozza környezet- tájvédelem, ökológiai érdek.
- c) **Má-3** jelű olyan korlátozott használatú általános mezőgazdasági terület, ahol az alapfunkció mellett a környezet-, tájvédelem, ökológiai értékek is jelentősek. Gyepterületek más művelési ágba való sorolása a táj- és természetvédelmi szakhatóság engedélyével minősíthetők át.
- d) **Mk** jelű kertes mezőgazdasági övezet terület, a szerkezeti terven a korábban kialakult tájhasználati és tulajdonviszonyoknak megfelelően a volt zártkerti területek kerültek ebbe a területfelhasználási besorolásba.

A termőterületek mezőgazdasági célú hasznosítása a jövőben is alapvető szempont lesz, azonban a művelési ágak kérdésében, azok jelenlegi arányának megváltoztatásában az új földtulajdonosoknak, a mindenkori piaci viszonyoknak, a termelést segítő, vagy gátló pénzügyi szabályozási rendszereknek meghatározó szerepük lesz.

A terv készítése során történt egyeztetések eredményeként az alábbiak rögzíthetők:

- a szántóföldi termelés várhatóan megmarad. A beépíthető földterület minimális nagysága az **Má** övezetben 10,0 ha legyen.

Somogyviszló igazgatási területének alakulása művelési ágak szerint:

Művelési ágak	Fekvések területe ha/m ²			Összesen
	Belterület	Külterület	Zártkert	
Szántó		732 5374	14 7333	747 2707
Gyep (rét)		22 5334	5 7825	28 3159
Szőlő			9 0239	9 0239
Kert			6 1103	6 1103
Gyümölcsös			0 4370	0 4370
Nádas				
Erdő		201 6420	0 1673	201 8093
Kivett	62 8484	88 9268	0 4693	152 2445
Halastó		37 8999		37 8999
Fásított terület				
Összesen	62 8484	1163 0572	36 7236	1262 6292

Földrészletek darabszáma:

belterület: 208
 külterület: 220
zártkert: 217
 összesen: 645

3.2.2. Zöldfelületi rendszer

Zöldterületek (Z):

A településen a kondicionáló zöldfelületekkel való ellátottság kielégítő. Közkertek, játszóterek, sportpálya található, és zöldfelület igényű intézmény a temető is. A Széchenyi tér helyi védelemre javasolt, bokrétafái (*Aesculus hippocastanum*), meghatározzák a településképet, biológiai és esztétikai értéket képviselnek.

Erdőterületek (E):

Az erdősültség az országos átlag alatti, a külterület 16%-a. Nagyobb összefüggő erdőegységet a kocsánytalan tölgyesek alkotnak, erősen szennyezettek akáccal. Az erdők elsődleges rendeltetésük szerint gazdasági erdők.

3.2.3. Közlekedési és közmű területek:

A területek lehatárolását, a szabályozási szélességeket és védőtávolságokat a szabályozási terv, az előírásokat a HESZ tartalmazza.

A terv egy helyen javasol szerkezeti jelentőségű közlekedési nyomvonalat: Patapoklosi – Merenye összekötő útnál.

Fontos jelölés még a 6607. számú, Szigetvárt Kadarkúttal összekötő út és a Patapoklosi bekötő út kereszteződésének hajlásszögének tompítása.

3.2.4. Vízgazdálkodási terület:

E területfelhasználásba a település déli határán található víztározó, valamint Basal keleti határán végighaladó észak-déli irányú árok, vízállásos területek és a település területén található vízmű területek tartoznak.

Basal vízgazdálkodási területei az alábbi övezetekre tagolódnak:

V-1 jelű övezet: tavak, állóvizek területe

V-2 jelű övezet: patakok, vízfolyások területe,

V-3 jelű övezet: mocsarak, vízállások területe,

V-4 jelű övezet: vízmű kutak, vízmű létesítmények területe,

V-5 jelű övezet: egyéb vízügyi létesítmények (pl.: víztározó).

4. KÖZLEKEDÉSFEJLESZTÉSI JAVASLAT

4.1. Az úthálózat fejlesztése:

Baranya megye területrendezési tervének egyeztetési példánya tartalmazza Vásárosbéc közúti összekötését Visnyével, ami által a 66125 j., csaknem 16 km hosszú bekötő út összekötő úttá válik, a mikrotérség északi irányú kapcsolatai fejlődnek.

4.2. Csomópontok:

A településen nincs jelentősebb közúti csomópont A bekötő út kereszteződéseiben a balra kanyarodó járművek számára külön sáv létesítése nagy távlatban sem szükséges, az elsőbbség jelzőtáblával szabályozandó.

A kiszolgáló utak egymással egyenrangú útkereszteződést alkothatnak.

4.3. Közforgalmú, gyalogos- és kerékpáros közlekedés:

Az autóbusszközlekedés által kiszolgált terület a Kossuth L. u. déli és északi végénél létesíthető új megállóhelyekkel optimálisra bővíthető. A központban meglévő megállókat a jelenlegitől kissé északabbra áthelyezve öböl, peron és utasváró létesítése is megoldható a látómező biztosítása mellett.

A meglévő járdák szélességi méretének növelése szükséges, ami esetenként a keresztszelvény jelentősebb átalakítását igényli, ezért célszerű az utak burkolatfelújításával összehangoltan végezni.

A környező természeti és épített értékek kínálta turisztikai - üdülési lehetőségek felfűzésére a kerékpárosok részére belső útvonalak jelölhetőek ki. Magyarlukafa, Szulimán, Somogyhárságy, Somogyapáti és Somogyhatvan irányába javasolható kerékpárbarát útkialakítás.

5. KÖZMŰFEJLESZTÉS

5.1. Vízellátás:

A Patapoklosi I. sz. kút, mint vízadó berendezés – a távlati lakóterület fejlesztéseket figyelembe véve - mennyiségi és minőségi szempontból messzemenően kielégíti az érintett települések vízigényét. Azonban szükségesnek tartjuk a basali II. sz. kút mélyfúrású kutak műszaki állapotának felülvizsgálatát elvégezni, majd az eredmények ismeretében a szükséges intézkedéseket megtenni, hogy megfelelő

minőségű tartalék „vízbázis” álljon rendelkezésre. Továbbá lehetőség van a Somogyapáti Önkormányzat tulajdonát képező, 038/1 hrsz. alatti ingatlanon található mélyfúrású kút bekötésére a regionális vízmű rendszerbe.

Az esetleges lakóterület bővítés esetén az érintett területeken az ivóvízhálózat kiépítését KPE anyagú nyomócsövek alkalmazásával javasoljuk megoldani.

5.2. Szennyvízkezelés:

A községben keletkező szennyvizeket jelenleg szikkasztókban gyűjtik. Somogyviszló település tervezett szennyvízelvezető hálózata, mint a Nyugatbaranyai térség, Szigetvári rendszerének része szerepel a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság által kiadott H/4869-17/2001-22. számú elvi vízjogi engedélyben. Az elvi vízjogi engedélyes tervdokumentációban a szennyvíz csatornázási rendszerek négy változatban kerültek kidolgozásra. A terv részét képező "A" és "B" változatban a keletkező kommunális szennyvizek befogadója a települések csatlakozásával egyidejűleg bővíthető Szigetvári Szennyvíztisztító Telep. A "C" és "D" változatban a keletkező szennyvizek a tervben rögzítettek alapján egy új, Hobol község területén létesített szennyvíztelepen kerülnek ártalmatlanításra. A Dél-dunántúli Területi Vízgazdálkodási Tanács a szennyvízelvezetésre vonatkozóan az "A" változatot fogadta el és javasolta részletes kidolgozásra. Az elfogadott változat szerint Somogyviszló település a Somogyapáti rendszerhez tartozik. A Somogyapáti rendszerhez tartozó települések: Patapoklosi, Basal, Somogyapáti, Somogyviszló, Somogyhárságy, Magyarlukafa, Somogyhatvan és Vásárosbéc. A tervezett települési szennyvízelvezető hálózat vegyes kialakítású, gravitációs csatorna, nyomás alatti szakaszokkal. Az elvi vízjogi engedélyes terv alapján, a település területén egy átemelőtelep kerülne kialakításra. A települési végátemelőtől NÁ 100 KM PVC vezetéken keresztül történik a szennyvíz továbbítása Somogyapáti, majd Patapoklosi község csatornarendszerén keresztül Molvány település szennyvízelvezető hálózatába, ahonnan a Szigetvári Szennyvíztisztító Telepre kerül bevezetésre.

A szigetvári kisregionális rendszerhez kapcsolódó 29 település szennyvízcsatornázásának vízjogi létesítési engedélyes tervei befejezés előtt állnak. A tervek hatósági engedélyeztetésével kapcsolatban nem áll rendelkezésünkre információ.

A szennyvízelvezető rendszer létesítéséhez megfelelő gazdasági háttérre van szükség. Ebből kifolyólag a kivitelezés megkezdésének időpontja nem kizárólag a szükséges hatósági engedélyek kiadási idejének a függvénye.

5.3. Csapadékvíz elvezetés:

A településen nyílt árkos csapadékvíz elvezetés van, a tervezetett majd beépítésre kerülő területeket a hálózatba be kell kapcsolni.

5.4. Gázellátás:

A település nem rendelkezik vezetékes gázellátással.

6. VÉDETT, VÉDELEMRE TERVEZETT ÉS VÉDŐ TERÜLETEK

6.1. Műemlékek védelme, helyi védelem:

A településen egy műemlék van nyilvántartva:

1. Törzsszám: 460
Név: Református templom, hrsz.: 91
Műemléki környezet: hrsz.: 87., 90/1., 90/2., 92/1., 92/2., 93/1., 93/2.,
127., 128., 129., 130., 131., 133., 134., 149., 150., 151.

Helyi védelemben részesült építmények:

2. Lakóépület és gazdasági épület	Kossuth u. 6.	Hrsz.: 107
3. Lakóépület és gazdasági épület	Kossuth u. 12.	Hrsz.: 104
4. Gazdasági épület	Kossuth u. 13.	Hrsz.: 120
5. Lakóépület	Kossuth u. 14.	Hrsz.: 103
6. Lakóépület	Kossuth u. 18.	Hrsz.: 101
7. Lakóépület és gazdasági épület	Kossuth u. 19.	Hrsz.: 123/1
8. Lakóépület	Kossuth u. 29.	Hrsz.: 131
9. Lakóépület	Kossuth u. 30.	Hrsz.: 93/2
10. Lakóépület	Kossuth u. 31	Hrsz.: 171
11. Polgármesteri hivatal	Kossuth u. 32.	Hrsz.: 92/2
12. Kultúrház	Kossuth u. 46.	Hrsz.: 64
13. Lakóépület és gazdasági épület	Kossuth u. 50.	Hrsz.: 62
14. Lakóépület és gazdasági épület	Kossuth u. 51.	Hrsz.: 181
15. Gazdasági épület	Kossuth u. 52.	Hrsz.: 61
16. Lakóépület	Kossuth u. 54.	Hrsz.: 60
17. Lakóépület	Kossuth u. 68.	Hrsz.: 52
18. Lakóépület	Széchenyi tér 5.	Hrsz.: 169
19. Lakóépület	Széchenyi tér 8.	Hrsz.: 165
20. Lakóépület	Széchenyi tér 14.	Hrsz.: 147
21. Lakóépület	Széchenyi tér 18.	Hrsz.: 142
22. Lakóépület	Széchenyi tér 21.	Hrsz.: 139

Az 1-es sorszám a műemléki épület sorszáma.

Helyi védelemben részesítendő épületek a szabályozási terven ábrázolásra kerültek, a vonatkozó előírásokat a HÉSZ tartalmazza.

6.2. Régészeti lelőhelyek védelme:

Az ismert régészeti területeket és a régészeti érdekű területeket a szabályozási tervlap tartalmazza. A lelőhelyek védelméről a 2001. évi LXIV. törvény intézkedik.

6.3. Egyedi tájértékek

Természetvédelem alatt álló területek

Érzékeny természeti terület Somogyviszló közigazgatási területén elhelyezkedő fás legelő maradványa, amely a 2/2002 KÖM-FVM rendeletben kiadott listán is szerepel. Helyi védelemre javasolt a Széchenyi tér.

Nemzeti Ökológiai Hálózat Övezete

- *Ökológiai folyosót* alkotnak a település gye- és erdő területei, a ? vízfolyás, valamint az azt szegélyező természetközeli állapotú rét és erdősáv.
- *Természeti terület* a település ÉK-i részén, az erdővel körülvett gye.

Ex lege védett értékek:

- *Források:* TVT 23.§ alapján minden forrás védett.

Nem védett, de természeti értéket képviselő területek

Vizes élőhelyek

A vizsgálati területet átszelő völgy a tavakon kívüli mély fekvésű területein időszakosan vizes élőhelyek alakulnak ki, amelyek az ökológiai hálózatnak az elemeit is alkothatják. A mély fekvésű területet nádasok szegélyezik, amelyek szintén a természeti értékeket gazdagítják.

Erdők, fás területek

A kisebb erdőfoltok, mezsgyék a biodiverzitás sokféleségének megtartása és az élőhelyek fennmaradása miatt értékes, egységes rendszerbe foglalva megőrzendők.

6.4. Környezetvédelem:

A települési környezet részletes vizsgálata alapján a következő környezetvédelmi szempontú megállapítások rögzíthetők:

- A település belterületét a 66125. sz. bekötő út érinti.
- A közlekedési út térségét a közlekedés okozta környezetterhelés zavarja, zavarhatja.
- A település a 219/2004. (VII.21.) Kormányrendelet előírásaival összhangban a 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet szerint érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi területen helyezkedik el.
- Somogyviszló közigazgatási területét nem érintik üzemelő vagy távlati sérülékeny vízbázisok védőterületei.
- A település szennyvízközmű hálózattal nem rendelkezik.
- A településen nem biztosított a környezetkímélőnek tekinthető vezetékes földgázellátás.
- Somogyviszló községben megoldott a települési hulladék szervezett elszállítása.

Kiemelt feladat a folyékony kommunális szennyvizek előírásoknak megfelelő kezelésének a megoldása. A levegőminőségi állapot megőrzése és javítása érdekében törekedni kell a vezetékes földgáztüzelés megvalósításának támogatására, mely a vegyestüzelésből származó salak, pernye hulladékok keletkezésének teljeskörű megszüntetését eredményezi.

További kiemelt feladat - a környezetvédelmi programon belül – a települési hulladékok elvárásoknak megfelelő szelektív gyűjtése és a környezet veszélyeztetését kizáró módon való - regionális szintű - ártalmatlanításának, lerakásának, hasznosításának hosszú távú megoldása a település hulladékgazdálkodási terve szerint.